

Tematik Ağ Projesi

AEHESIS

'Aligning a European Higher Education Structure In Sport Science'

Spor Bilimleri Eğitimi Avrupa Yükseköğretiminde Uyumlaştırma

3. Yıl Proje Raporu

- Özet -

2006

PROJE HAKKINDA GENEL BİLGİ¹

01 Ekim 2003 tarihinde AEHESIS adlı Erasmus Tematik Ağı hayata geçirilmiştir. Spor Bilimlerinde Avrupa Yükseköğretiminin uyumlu hale getirilmesi amacıyla yürürlüğe konulan bu projede spor ile ilişkili dört alan olarak “Spor Yönetimi”, “Beden Eğitimi Öğretmenliği”, “Sağlık ve Zindelik” ile “Antrenörlük Eğitimi” tanımlanmıştır.

Bu tarihten itibaren 28 ülkeden ve 70 ortak kurumdan (bkz. Şekil 1) gelen spor eğitim uzmanları, çeşitli toplantı ve konferanslarda oluşturdukları metinlerle, spor eğitiminde yeni müfredatların geliştirilmesine yönelik ortak standartlar belirlemeye çalıştılar. Bu çalışmalarda Bologna Deklarasyonu, Lizbon Kriterleri, 2010 Eğitim & Öğretim Ajandası ve Avrupa Mesleki Sınıflandırma Çerçevesi rehber alındı.

Projenin yürütücüsü “Avrupa Spor Bilimleri, Eğitimi ve İstihdamı Birliği (ENSSEE)” adına Köln Alman Spor Üniversitesi bünyesindeki Avrupa Spor Gelişimi & Serbest Zaman Çalışmaları Enstitüsü'dür. Projenin sürdürülmesinde bir yönetim grubu, bir uzman grubu ve spor bilimleri eğitiminin yukarıda tanımlanan alanlarında dört araştırma grubu kurulmuştur.

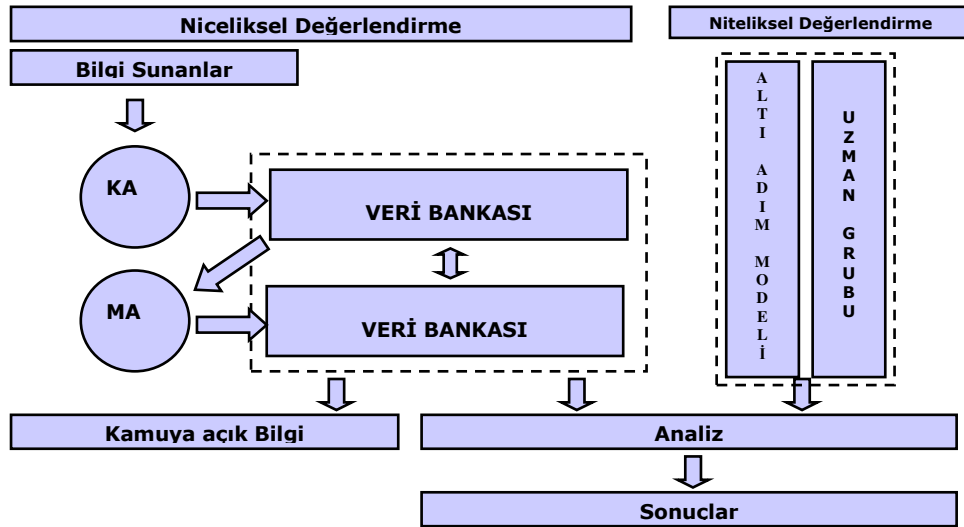
Şekil 1: AEHESIS Ortakları

Üçüncü yılın sonuna (30 Eylül 2006) kadar elde edilen sonuçlar şunlardır:

- 1) Ortak müfredatların geliştirilmesinde öncelik taşıyan hususlar hakkında özgül bilgi toplamaya yarayan bir veri tabanı;
- 2) Tanımlanan dört spor alanında mevcut Avrupa programları hakkında bilgi toplamaya yarayan bir müfredat anketi;
- 3) Uyumlaştırma yöntemini (bkz. www.unideusto.org/tuning) kullanarak Bologna sürecinin temel ilkelerini (bkz. www.dfes.gov.uk/bologna) gözeten ve proje yöntemi olarak kavramlaştırılan Altı-Adım-Modeli;
- 4) İleride lisans ve yüksek lisans eğitiminde referans modelleri olarak kullanılabilir, tanımlanan spor alanlarına özgül dört spesifik müfredat modeli.

Bunun ötesinde, Avrupa'da spor eğitimi sunan ve spor bilimleri araştırmaları yürüten kurumların tanınması ve değerlendirilmesi amaçlandı; projenin ana hedeflerinden birisi de "doğru uygulama modellerinin" belirlenebilmesi için rehber kuralların geliştirilmesiydi.

Geliştirilen yeni rehber kurallar ve kalite güvence sistemlerinde asıl hedef, akademik kalite ile Avrupa boyutunu birleştirerek istihdam bağlantısını kurmaktır. Benimsenen temel eğitim yaklaşımı, Yaşam Boyu Eğitimidir (bkz. www.ec.europa.eu/education/policies/III/III_en.html); bu bağlamda spor eğitimi ve çalışmaları sunan kurumlar ile işverenler arasında etkileşim büyük önem kazanmaktadır. Hedef gruplar öncelikle spor eğitimi müfredatı geliştiren uzmanlar, spor bilimlerinde çalışan akademisyenler, spor eğitimi alan öğrenciler ile tanımlanan spor alanlarında eğitim veren üniversite ve kurumlarda yönerge hazırlayan uzmanlardır.

Şekil 2: AEHESIS Proje Modeli

Şekil 2 genel proje modelini göstermektedir. Geliştirilen iki elektronik anket sayesinde uygulamadaki deneyim hakkında bilgi toplanmış, bunun yanı sıra spor eğitimi uzmanları kuramsal olarak Altı-Adım-Modelini uygulamışlardır. Her iki yoldan toplanan bilgiler bir araya getirilerek tanımlanan spor alanları için özgül referans modelleri ortaya konulmuştur.

AVRUPA'DA SPOR BİLİMLERİ EĞİTİMİ SUNAN KURUM & PROGRAMLARIN TARANMASI²

AEHESIS projesinin ana amaçlarından birisi Avrupa'da spor eğitimi programları ile bunları sunan kurumları taramak ve değerlendirmektir. Bu amaçla iki elektronik anket geliştirilmiştir: Kurum Anketi (KA) ile sadece temel bilgiler toplanmıştır; Müfredat Anketi (MA) ile sorgulanan müfredat hakkında daha ayrıntılı bilgi edinilmiştir.

Eylül 2006 itibariyle, veri tabanında (KA) 32 ülkeden 156 kurum tarafından sunulan yaklaşık 540 spor eğitimi programı mevcuttur. Veri tabanı hakkında temel bilgilere www.aehesis.com/database veya öğrenci girişinden www.aehesis.com/StudentArea ulaşılabilir.

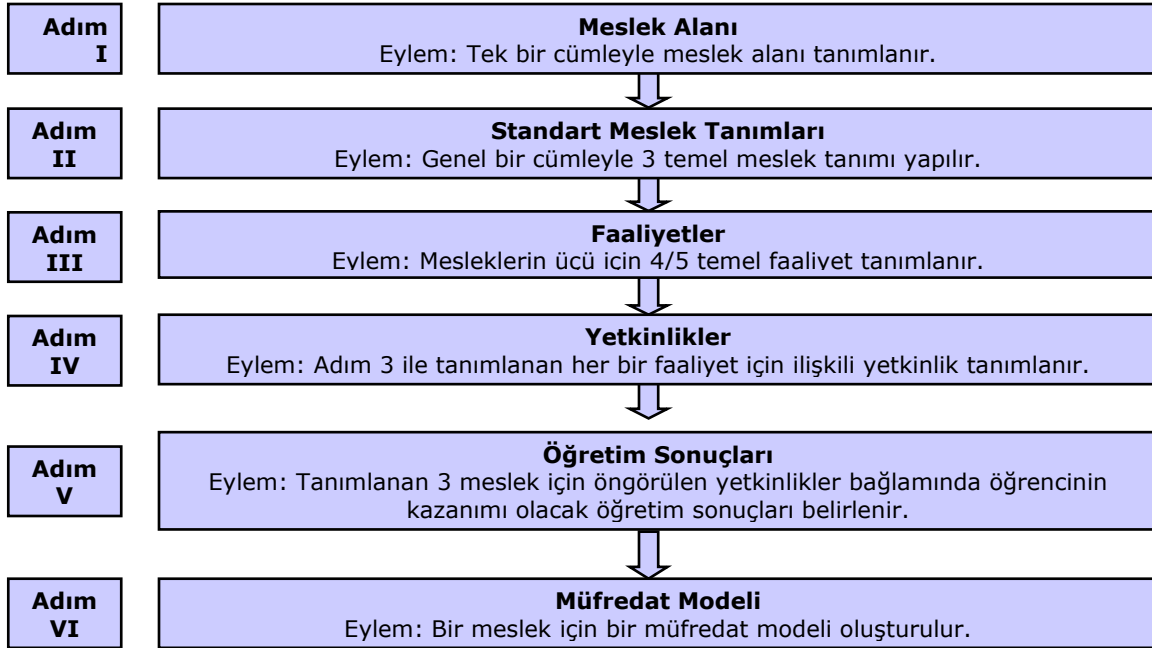
Özetle, programlarını veri bankasına kaydeden kurumların çoğunun “kar amaçlamayan kamu kurumu” olarak ve “spora özgü” olmadan sundukları başlıca hizmet “eğitimidir”. Programların çoğunluğu üniversiteler tarafından kaydedilmiştir; programların ancak % 5'i (28 program) üniversite olmayan ve çoğu performans sporu bağlamında eğitim veren 11 kuruma aittir.

Ülkelere göre programların dağılımı ele alındığında Almanya (73 program), Fransa (60 program), Türkiye (53 program) ve İngiltere (52 program) başı çekmektedir. Disiplinler arası özelliğiyle 186 programla en çok kayda ulaşan “Spor Bilimleri” dışında, tanımlanan dört spor alanında önemlerini vurgulayan oranda program kaydı mevcuttur: veri bankasında 165 Sağlık & Zindelik, 156 Beden Eğitimi Öğretmenliği, 145 Antrenörlük Eğitimi ve 131 Spor Yöneticiliği programı mevcuttur.

Veri bankasında bulunan programların çoğunluğu (264) lisans mezuniyeti ile sonlanan Düzey IV sınıfındadır. Yüksek Lisans düzeyinde (Düzey V) 172, Doktora düzeyinde (Düzey V+) 67 program kaydı görülmektedir.

Altı-Adım-Modeli: Modelden Sürece³

AEHESIS'de, Avrupa Uyumlaştırma Projesi izlenerek Altı-Adım-Modeli geliştirilmiştir. Bu bağlamda sivil toplumda benimsenen *yetkinlik* kavramı, yükseköğretim alanında Avrupa yönergeleri ve Bologna Deklarasyonunun rehber kuralları bu yaklaşımla bağdaştırılmıştır (bkz. Şekil 3). Bu anlamda Altı-Adım-Modeli istihdam ile ilişkili sosyal ihtiyaçları ve ilgili "akademik müfredatları" yakınlaştırmaktadır.

Şekil 3: AEHESIS Altı-Adım-Modeli

2006 yılında aşılması gereken engellerden önceliklisi, bir öğretim programında asıl amaçlanan ve öğrencinin kazanımı olan yetkinlik şeklinde ifade edilen eğitim sonuçlarına ulaşmayı sağlayan, alanlara özgü müfredat modelleri önermekti. Altı-Adım-Modelinin işlerlik kazanması ve somut verilerin dahil edilmesi her bir alanın kendi sorumluluğunda gerçekleştirildi. Bu şekilde oluşturulan müfredat modelleri ve genel yöntemin alanlara özgü olarak uygulanması hakkında ayrıntılı bilgi www.aehesis.com web sitesinde ve AEHESIS Üçüncü Yıl Raporunda bulunmaktadır. Bu anlamda Altı-Adım-Modeli ortak bir yaklaşıma izin vermektedir, ancak taklit edilecek veya tekrarlanacak bir olgu olarak değil, gelişmeye ve yoruma açık bir kategoriler bütünü veya işlevsel bir çerçeve olarak ele alınmalıdır. Bu nedenle ve hiç şaşırtıcı olmayan bir şekilde alanların özgüllüğüne, modelin yorumundaki farklılıklara ve çalışma grubunun stratejilerine bağlı olarak model farklı şekilde ele alınmıştır.

Çalışma grupların bu farklı yorumlarını özetlemek gerekirse şu başlıklar verilebilir:

- Antrenörlük Eğitimi: *Genel bir modelden özgül bir modele*
- Sağlık & Zindelik: *Genel bir modelden bir sektör ağacına*
- Beden Eğitimi Öğretmenliği: *Tek bir standart meslek için genel bir model*
- Spor Yönetimi: *Yetkinliği sınıflamak ve geleceği çözümlmek için uyarlanmış bir model*

Müfredat modellerinin içermesi gerektiğine inanılan hususlar şunlardır: standart meslek tanımı, zaman dilimi, öğretim sonuçları, müfredat hedefleri, temel içerikler, programlar, öğretim yükü, yöntem, değerlendirme ve öğretim şekilleri. Dört alan için aşağıdaki standart meslek tanımları yapılmıştır:

Sağlık & Zindelik

- Zindelik için İleri Çalıştırıcı/ Bireysel Çalıştırıcı
- Sağlık için Egzersiz Lideri/Uzmanı
- Halk Sağlığı Lideri
- Sağlık ve Zindelik Yöneticisi

Beden Eğitimi Öğretmenliği

Tek bir standart meslek tanımı altında üç görev tanımlanmıştır:

- Öğretmenlik
- Okullarda müfredat dışı sporu da içeren; bilgi, beceri ve kavramayı destekleyen, geniş ve dengeli bir müfredatın verilmesine odaklanan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
- Sağlıklı yaşam tarzına yönelten Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Antrenörlük Eğitimi

Bu mesleki alanda her biri iki bileşkesi olan iki standart meslek tanımı yapılmıştır:

a) Spora yaygın katılım odaklı bireyin antrenörü

- Yeni başlayanların (çocuk, genç, yetişkin) antrenörü
- Spora katılma odaklı bireyin (çocuk, genç, yetişkin) antrenörü

b) Performans odaklı sporcunun antrenörü

- Seçilmiş yetenekli sporcunun (çocuk, genç, yetişkin) antrenörü
- Tam zamanlı yüksek performans sporcusunun antrenörü

Spor Yönetimi

- Şehir veya belediyelerde yerel Spor Yöneticisi veya Müdür
- Spor kulübünde Yönetici veya Müdür
- Ulusal spor federasyonlarında Yönetici veya Müdür
- Sağlık için spor kulübünde Yönetici

Gelecekte atılması gereken öncelikli adım, spor ile ilişkili tüm meslek alanlarında bu tanımlamaları tamamlamak ve bu 11 standart meslek için müfredat modellerini Avrupa Mesleki Sınıflandırma Çerçevesi ile uyumlu hale getirmektir. Bu yolda karşılaşılabilecek zorlukların kaynağı, Avrupa Birliği ülkelerinde insan kaynaklarının geliştirilmesinden sorumlu yükseköğretim ve eğitim sistemlerinin, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara cevap verebilme düzeyidir.

Sonuç & Açılımlar⁴

Üniversitelerin ve spor eğitimi sunan diğer kurumların gelecekteki açılımlara hazırlıklı olabilmeleri bağlamında, Avrupa Eğitim Yönergesi benzeri temel referansların ve standart meslek tanımlarının yapıldığı spor sektörlerin dikkate alınması gerekmektedir (AEHESIS Üçüncü Yıl Raporu). Ancak bu şekilde ortak bir stratejinin belirlenebileceği zemin oluşturulabilir; bu strateji spor ve ilişkili alanların eğitim boyutunu kapsamalı ve spor eğitimi sunan kurumlara rehberlik etmelidir.

Gelecekte şu dört eylem öncelikle hayata geçirilmelidir:

- (1) Spor sektörlerinde yetkinlik bağlamında bir “bilgi toplumu” oluşturulmalıdır;
- (2) Yükseköğretim ve eğitim müfredatları Avrupa Komisyonunun Yaşam Boyu Öğrenme programları bağlamında yapılandırılmalıdır;
- (3) Altı-Adım-Modeli spor bağlamındaki tüm müfredat geliştirme çalışmalarına dahil edilmelidir; tüm spor sektörlerinde standart meslekler belirlenmeli ve ilişkili görev, işlev ve yetkinlik tanımlanmalıdır.
- (4) Spor ile bağlantılı alanlarda eğitim veren kurumlara ciddi anlamda rehberlik etmek ve sektörde ileri işbirliğini geliştirmek için bir “Avrupa Bilgi Platformu” kurulmalıdır.

Özellikle, belirtilen bu son husus AEHESIS projesinin devamı olacak şekilde, “Avrupa Spor Bilimleri, Eğitimi ve İstihdamı Birliğinin” (ENSSEE = European Network of Sport Science, Education and Employment) gelecekteki öncelikli görevi olacaktır.